

4. Hviniashvili, T., Grynko, T. (2019) Innovative strategies of business entities staff management. *Управління розвитком суб'єктів підприємництва в умовах викликів XXI століття: Колективна монографія*: за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: Біла К.О. С. 174-203.

Молошна О. Л.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА
В СФЕРІ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ**

Малий бізнес є надзвичайно важливим гвинтиком для економічного апарату будь-якої країни. Проте, на відміну від великого бізнесу, за умов кризи суб'єкти малого підприємництва погано адаптуються і, переважно через відсутність достатнього фінансового резерву, швидко банкрутують.

Так, економічний спад, спричинений пандемією COVID-19, завдав болісних збитків для малого бізнесу в Україні та усьому світі. За даними Співки українських підприємців лише за березень 2020 року збанкрутіли і були вимушені закрити свій бізнес близько 6% суб'єктів малого підприємництва. Для середнього бізнесу зазначено падіння доходів на 25-50%, а для великого – 10-25%.

Криза, викликана пандемією COVID-19, зробила особливою гостротою потребу в добре розробленому, обґрунтованому фактичними даними та добре забезпеченому регулюванні. Уряди усього світу були змушені розробляти надзвичайні відповідні заходи у контексті, коли клінічна картина вірусу не була до кінця зрозуміла, та з відсутністю надійної доказової бази щодо ефективності заходів стримування. Особливо чутливою до наслідків пандемії виявилась сфера гостинності і, зокрема, ресторанного бізнесу. Так, за оцінкою McKinsey Global Institute [1], в Європі на ринку праці під загрозою скорочення близько 13,4 мільйона місць в ресторанному бізнесі, близько 11 мільйонів в сфері продажів і роботи з клієнтами в торгових центрах і не продуктивних магазинах.

Адміністрації у всьому світі реагували на кризу за допомогою цілого ряду регуляторних інструментів, включаючи первинне та вторинне законодавство, а також незаконодавчі зміни (наприклад, вони включали послаблення режимів інспекцій, відмову від сплати ліцензійних платежів або терміни) для здійснення термінових реформ, що впливають на цілий ряд напрямки політики, наприклад охорона здоров'я, системи реагування на надзвичайні ситуації, законодавство про конкуренцію. Наприклад, в Італії для готельного і ресторанного бізнесу, сфери туризму, культури та розваг, а також організації заходів передбачено звільнення від ПДВ та соціальних платежів. Державний регулятор у сфері енергетики, мереж і навколишнього середовища AREG оголосив про зниження роздрібних цін на газ у другому кварталі на 18,3%, на електрику – на 13,5%. В Німеччині передбачені субсидії в розмірі близько трьох мінімальних заробітних плат для мікропідприємців – власників кафе, ресторанів, готелів.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на надання додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з розповсюдженням

коронавірусної хвороби (COVID-19)» No. 540-IX [2], передбачає наступні напрямки сприяння бізнесу:

- внесення змін у Податковий кодекс України, згідно з якими суб'єктам господарювання надавалися пільги на період локдауну;
- спрощення процедури державних закупівель товарів, що мають першочергове значення;
- поправки до Кодексу законів про працю, згідно з якими підприємцям надавалася можливість організації дистанційної роботи для працівників, регулювання питання відпусток, тощо.

У світі спостерігалися схожі тенденції державного регулювання економічної кризи, спричиненої пандемією.

Наприклад, у Великобританії уряд запровадив надзвичайне первинне законодавство у березні 2020 року, 70 підзаконних актів, а також низку незаконодавчих змін. Законодавчі зміни надали тимчасові послаблення законодавства про конкуренцію у визначених сферах (наприклад, забезпечення кращої координації поставок продуктів харчування) та послаблення правил тестування транспортних засобів.

У Франції парламент прийняв надзвичайний закон про боротьбу з епідемією COVID-19 у березні 2020 року, який оголосив надзвичайну ситуацію в галузі охорони здоров'я для протидії розповсюдженню коронавірусу, що надає уряду більші повноваження щодо боротьби з поширенням хвороби. Текст законодавства дозволив уряду Франції обмежити свободу пересування та управління людьми своїм указом про ревізію певних товарів та послуг протягом двох місяців. Законопроект також надає повноваження уряду вживати спеціальних економічних заходів на підтримку французьких компаній, які найбільше постраждали від спалаху вірусу.

Економічна криза, спричинена поширенням коронавірусу COVID-19 ще й досі триває і, за експертними прогнозами, її наслідки ми будемо спостерігати ще декілька років. Державне регулювання у сфері малого та середнього бізнесу, особливо в сфері ресторанної справи, відбувалося за умов надзвичайної ситуації і не завжди діяло бездоганно. Для ефективного подолання кризи необхідні будуть все нові та нові заходи стимулювання та підтримки бізнесу. Зараз засновані спеціальні фонди, робота яких направлена на усунення наслідків економічної кризи, підтримку суб'єктів підприємницької діяльності та заохочення малого та середнього бізнесу. Завдяки пандемії світова модель ведення бізнесу змінюється, змістившись у бік віддаленої роботи та більшого навантаження та сферу доставки. Зрештою, кожна криза обов'язково має як негативні, так і позитивні наслідки.

Список використаних джерел:

1. Smit S., Tacke T., Lund S. et al. The future of work in Europe. *McKinsey Global Institute*. 2020. 38 p. URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/the-future-of-work-in-europe>
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України... у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text>
3. Мироненко-Шульган О. Малий бізнес в умовах пандемії COVID-19: правове регулювання фінансової підтримки державою. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/5792-malij-biznes-v-umovah-pandemii-covid-19-pravove-regulyuvannya-finansovoi-pidtrimki-derzhavoyu.html>